

POROČILO SKUPINE STROKOVNJAKOV

Akreditacija študijskega programa

VIST – Fakulteta za aplikativne vede | Foto: študentje 3. letnika Fotografije 1. st., Atelje reklamne in modne fotografije; Mentorja: Branko Čeak in Jure Horvat, dipl. foto. (VS); 3. l. 2019/20

Univerza v Ljubljani Študijski program tretje stopnje Umetnost

Prof. dr. Peter Purg
Prof. dr. Metka Sitar
Doc. dr. Mitja Reichenberg
Prof. dr. Branko Matulić
Matej Zupanc

n.a.k.v.i.s

Nacionalna agencija Republike Slovenije
za kakovost v visokem šolstvu

s.q.a.a

Slovenian Quality Assurance Agency
for Higher Education

POROČILO O AKREDITACIJI ŠTUDIJSKEGA PROGRAMA

Vlagatelj in predlagatelj: **Univerza v Ljubljani**

Študijski program:

UMETNOST

doktorski program, tretja stopnja, interdisciplinarni-redni, členitve Likovna umetnost, Glasba, Oblikovanje, Gledališče, Radio, Film, Televizija, Krajinska arhitektura, Arhitektura ter Oblikovanje tekstilij in oblačil

Skupina strokovnjakov:

predsednik	prof. dr. Peter Purg, Akademija umetnosti, Univerza v Novi Gorici
članica	prof. dr. Metka Sitar, Fakulteta za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo, Univerza v Mariboru
član	doc. dr. Mitja Reichenberg, IAM Visoka šola za multimedije
član	prof. dr. Branko Matulić, Umjetnička akademija, Sveučilište u Splitu
član- študent	Matej Zupanc, Fakulteta za humanistične študije, Univerza na Primorskem

Datum oddaje akreditacijskega poročila agenciji: 25.4.2023

Podpis predsednika skupine strokovnjakov: _____

UVOD

Skupina strokovnjakov je sklep o imenovanju in gradivo za presojo prejela 24. 10. 2022, zatem, ko je 20. 10. 2022 bilo izvedeno dodatno imenovanje tujega strokovnjaka. Vsa gradiva je skupina prejela do vključno 16. 11. 2022. Skupina strokovnjakov, ki v tem postopku presoja ustreznost meril za akreditacijo študijskega programa 3. stopnje Umetnost, je s strani prijavitelja Univerze v Ljubljane in vseh sodelujočih članic sprva prejela neustrezno členjeno oziroma neberljivo vlogo. Poleg vloge je skupina prejela tudi nepregledno strukturirane priloge, iz katerih ni mogla razbrati ustreznih podatkov, ki bi opravičevali navedke v vlogi, zato je (po sestanku s predstavniki vlagatelja ter razjasnitvi potrebe po ustrezno členjeni in berljivi vlogi ter prilogah, nato pa še zamenjavi tujega strokovnjaka) presoja vloge trajala nekoliko dlje, kot je bilo sprva predvideno.

Skupina strokovnjakov je na svojo pobudo izvedla srečanje s predstavniki vlagatelja 5. 12. 2022 v prostorih Akademije za glasbo v Ljubljani, na katerem so bili razjasnjeni številni vsebinski vidiki vloge in prilog; na tem srečanju je bilo tudi usklajeno kasnejše posredovanje izboljšane, ustrezno členjene ter tako bolj berljive vloge (vmesna dopolnitev), ki je sicer vsebovala skupaj 205 dokumentov oz. prilog. Nato je skupina postopoma vsebinsko uskladila strokovno mnenje in pripravila pričujoče skupno poročilo o izpolnjevanju meril za akreditacijo študijskega programa. 2. 2. 2023 je skupina prejela tudi dodatno mnenje novo imenovanega (nadomestnega) tujega strokovnjaka. Prvo poročilo je skupina oddala 20. 2. 2023. Skupina je odziv vlagatelja (17 strani) preko NAKVIS-a prejela 28. 3. 2023 (dopis: Odgovor na poročilo 'Akreditacija interdisciplinarnega študijskega programa tretje stopnje Umetnost Akademije za likovno umetnost in oblikovanje Univerze v Ljubljani', v nadaljevanju Odgovor). Ob njem je prejela tudi dodatna gradiva s priporočili ter spremenjene učne načrte. Dopolnjeno vlogo v čistopisu je skupina strokovnjakov prejela prepozno, da bi lahko njene spremembe upoštevala pri sestavi končnega poročila. Na podlagi vsega omenjenega je skupina po nekaj ciklih temeljitih medsebojnih posvetovanj ter posvetovanj z NAKVIS-om sestavila končno poročilo in ga oddala 25. 4. 2023.

Skupina strokovnjakov se sicer vsem pristojnim in vpletenim zahvaljuje za ustrezno odzivnost ter konstruktivno sodelovanje, v upanju, da je pričujoče poročilo v celoti korektno ter izhaja iz dejansko posredovanih podatkov oziroma ugotovljenega stanja glede na veljavna merila in druge zakonske akte.

Akreditacija študijskega programa (številna tabela)				
Področja presoje	Izpolnjuje standarde kakovosti		Delno izpolnjuje standarde kakovosti	Ne izpolnjuje standardov kakovosti
	Prednosti	Priložnosti za izboljšanje		
Sestava in vsebina študijskega programa				
Standard 1	3	6	5	1
Standard 2	1	1	1	-
Standard 3	1	1	-	-
Zasnova izvajanja študijskega programa				
Standard 4	2	6	-	-
Standard 5	-	5	1	-

Odličnost	-
------------------	---

UGOTOVLJENO DEJANSKO STANJE IN NJEGOVA PRESOJA

SESTAVA IN VSEBINA ŠTUDIJSKEGA PROGRAMA

1. standard: Študijski program po sestavi in vsebini študentom ponuja celovito znanje ter jim omogoča doseči postavljene cilje in načrtovane kompetence oziroma učne izide.

a) konsistentnost in vsebinska povezanost posameznih predmetov in učnih načrtov ter študijskega programa kot celote:

Skupina ugotavlja, da prejeta dokumentacija izkazuje deloma omejene možnosti presoje **vsebinske povezanosti in konsistentnosti** predlaganega študijskega programa, saj so podane umetniške vsebine glede na smeri zelo raznorodne ter so v predlogu programa deloma nepovezane, kot to opisuje poročilo v nadaljevanju. Vloga po svoji vmesni dopolnitvi (v času pričujoče presoje) sicer podaja razmeroma jasne opredelitve predmetov ter smeri oziroma področij. Členitev programa (B.1) jih predstavi deset, omenjenih v nadaljnjem besedilu kot "umetniška področja", vendar le-ta v vlogi nastopajo nedosledno. Koncepte, kot so študijska smer oziroma umetniško področje, se v vlogi mestoma rabi nedosledno, četudi je po njeni vmesni dopolnitvi in Odgovoru celoto programa mogoče zajeti in razvideti kot smiselno povezano.

Celotni opisi v vlogi pri imenovanih **členitvah po** področjih (10 smeri oziroma umetniških področij) so identični v opisu **splošnih kompetenc** glede na izbrano področje, z navedbo obveznih temeljnih predmetov, ki jih izberejo študenti ob vpisu kot odločitev za umetniško področje doktorskega študija (6 obveznih temeljnih predmetov), kar nakazuje ne povsem ustrezen zapis glede možnosti izbora

umetniškega področja na članici, na kateri študent vpiše doktorski program in pridobi umetniški naslov doktor/doktorica na izbranem umetniškem področju. Zato skupina strokovnjakov predlaga, da se vlogo dopolni z izrazito vsebinskimi elementi, ki naj strukturirajo posamezna predvidena umetniška področja, katerih matičnost je jasno opredeljena glede na članico izvajalko doktorskega programa Umetnost.

Učni načrti po vmesni dopolnitvi (oziroma bolj preglednemu členjenju vloge) vključujejo v priponkah učne načrte za 3 obvezne predmete, poenotene za vsa umetniška področja (*Teorije umetnosti, Raziskovanje v umetnosti I, Raziskovanje umetnosti II*) in 6 obveznih temeljnih predmetov po umetniških področjih, ki sta jim dodana še 2 učna načrta, katerih eden pokriva 2 izbirna predmeta: *Individualno umetniško-raziskovalno delo* (za vsa umetniška področja izkazuje poenoten opis) ter učni načrt *Umetniški seminar I in II, ki pokriva 2 izbirna predmeta* (za vse študijske smeri poenoten opis). Nasprotno v prilogi 21679_13_Predlog_Zbornik_SLO-ANG.pdf (v nad. Predstavitveni zbornik) nastopata vsebinsko različna opisa predmetov *Umetniški seminar I in Umetniški seminar II* (str. 17). Skupina strokovnjakov vidi težavo na področju učnih načrtov tudi v preveč posplošenih elementih (npr. učni načrt za predmet *Glasbena kompozicija in interpretacija*), med katerimi izpostavljam zapisa (cit. Cilji in kompetence) '... odkrivanje umetniških ciljev v družbi' in (cit. Predvideni študijski rezultati) '... študent oblikuje refleksijo in samorefleksijo umetniških del, prav tako razvija sposobnosti prenašanja teoretičnih spoznanj na umetniško področje ter izpopolnjuje umetniško prakso'.

Kakor je izpostavljeno tudi v sami vlogi, Resolucija o nacionalnem programu visokega šolstva do 2030 (Uradni list RS, št. 49/22, 8. 4. 2022) zapiše, da je umetnosti priznana avtonomija glede na preostale discipline, a je hkrati za umetnost predvideno pridobivanje pomembnega mesta v intenzivnem sodelovanju **s področjema raziskovanja in tehnološkega razvoja** (cit. vloga str. 5). Skupina strokovnjakov v povezavi s tem ugotavlja, da iz celotnega gradiva ni razvidno, kje oz. v čem se predlagane vsebine oz. programi dotikajo tehnološkega razvoja in raziskovanja znotraj le-tega.

b) povezanost (skladnost) ciljev, kompetenc oziroma učnih izidov, določenih v učnih načrtih, s cilji in kompetencami študijskega programa in z njegovo vsebino glede na vrsto in stopnjo študija:

Izobraževanje profila doktoranda umetnosti kot interdisciplinarnega ni izpeljano v celoti in na način, da bi bilo mogoče presoditi, ali interdisciplinarnost velja (zaradi formalnega poenotenja zgradbe programa) za celotno vključeno vrsto različnih področij: **nekatera od področij so immanentno interdisciplinarna**, druga manj. Zgolj načelna interdisciplinarnost ni povsem izpričana v celotnem kurikulumu, zlasti ne v izbirnih predmetih glede na posamezna umetniška področja. Skupno jedro predmetov je sicer teoretsko trdno zastavljeno, vendar je oprto zgolj na dve metodološki paradigmi (umetniško in akcijsko raziskovanje). Medsebojnega mešanja študentov (ali mentorjev) različnih področij, s tem tudi (umetniških in/ali raziskovalnih) praks, mišljenj, pa tudi glede na programske cilje zelo pomembne integracije metodologij in pristopov, na taksonomskih ravneh relevantnih za tretjo visokošolsko stopnjo, v vlogi ni mogoče jasno razvideti, predvsem pa je to problematično na ravni predloženih učnih načrtov.

V učnih načrtih je opazna, predvsem v pričakovanih učnih izidih, **metodološka neenakost v razčlenitvi ciljev in kompetenc**. Pri večini predmetov so cilji in kompetence opisani skupaj, ne da bi bilo med njimi jasno razlikovanje. Podobno je z učnimi rezultati, ki so pri nekaterih predmetih metodološko pravilno razdeljeni v dve skupini, znanje in razumevanje ter analiza, sinteza in evalvacija. To je potrebno poenotiti v vseh učnih načrtih. Glede na to, da gre za doktorski študij, je treba v učnih izidih dati večji poudarek konceptualnemu in predvsem metakognitivnemu znanju, manj pa stvarnemu znanju ter izrecno poudariti komponento ustvarjanja novih vrednot, oziroma novih umetnin. Skupina je zaskrbljena nad vsesplošnim občutkom, da tak program ne pripelje nujno do zares kakovostnih in inovativnih umetniških del, temveč ostaja preveč osredotočen na sam proces.

Skupina strokovnjakov ocenjuje, da tak program **ne more biti označen kot interdisciplinaren**, saj se študentje s študijem očitno specializirajo na specifičnem umetniškem področju, s pridobljenim znanjem je na koncu njihov kompetenčni profil interdisciplinaren, četudi je vlagatelj pri tem vztrajal tudi v odgovoru po prejetju preliminarne poročila. Program, kjer študent obiskuje temeljne predmete in se na koncu specializira na izbranem umetniškem področju, ne more biti smatran za interdisciplinarnega v sodobnem (ali tudi ožjem) pomenu tega koncepta, saj se naj v primeru prave interdisciplinarnosti študent ne bi strogo osredotočal samo na eno umetniško področje, ampak bi moral skozi celoten študij spoznavati različne discipline (ob svoji matični bi se moral ustrezno poglobiti še v vsaj eno drugo, ter jo ustrezno povezati, prežeti z matično) in tako pridobivati interdisciplinarne kompetence, da bi na koncu umetnost razumel in izvajal na interdisciplinaren način tudi v širšem smislu ter hkrati v njej lahko poglobljeno raziskovalno deloval na različnih, a smiselno povezljivih področjih. To pomeni, da interdisciplinarni študij zahteva prepletanje študijskih področij, tehnik in metod iz različnih disciplin, kar lahko prinese nove vpoglede in pristope pri reševanju kompleksnih izzivov. Ključno pri tem pa je, da se umetniška področja med seboj povežejo, kar omogoča celovitejše razumevanje problemov. Poleg tega je pomembno, da se pri interdisciplinarnem študiju ne omejujemo na eno specifično tehniko ali pristop, temveč jih združujemo iz različnih disciplin, kar lahko privede do novih načinov razmišljanja in pristopov ter izboljša učinkovitost pri reševanju kompleksnih izzivov. Četudi je vlagatelj v Odgovoru opozoril, da na UL (po njenem statutu) za interdisciplinarne veljajo vsi programi, ki potekajo na več kot eni članici, skupina vztraja pri mnenju, da 10 disciplinarnih umetniških področij, združenih pod eno kurikularno strukturo s skupnimi 3 obveznimi predmeti in 6 obveznimi temeljnimi predmeti še ne zagotavlja interdisciplinarnosti, saj v predlogu programa umanjka metod in učnih vsebin (na ustreznih zahtevnostnih ravneh), kakor tudi drugih kurikularnih mehanizmov in povezav, ki bi zagotavljali medsebojno prežemanje in kombiniranje različnih umetniških področij ustrezno širše veljavnim konceptom interdisciplinarnosti. Učni načrti tudi po vmesnih spremembah še zmeraj ne izražajo interdisciplinarnosti v smislu prečenja med umetniškimi področji ali njihovega povezovanja. V Odgovoru je vlagatelj zamenjal nosilca predmetov Raziskovanje v umetnosti I in II, ki sta sedaj s Pedagoške in Filozofske fakultete, kar skupina razume kot pozitiven razvoj v tej smeri. Ta predmeta vlagatelj v odzivu pojasnjuje kot "temeljna metodološka predmeta" pri čemer poudari, da so metode raziskovanja "za razvejena področja umetnosti ključnega pomena, saj prinašajo nabor prenosljivih in ponovljivih metod dela v vedno bolj interdisciplinarnem raziskovalnem okolju in prav te bodo doktorandi pri svojem individualnem umetniškem delu aplicirali po izbranih umetniških področjih ter se bodo reflektirali

v rezultatih umetniško-raziskovalnega dela." Tudi po vnovični presoji na podlagi Odgovora je skupina pri tem vidiku naposled dosegla konsenz, da v pričujočem postopku gre za **neskladnost**, saj neustrezno izpričana interdisciplinarnost ne zadeva tehničnih plati strukture oziroma izvajanja programa, ampak njegove ključne konceptualne vidike, ki zarisujejo temelje, na katerih bi naj bil zasnovan kompetenčni profil tovrstnega doktoranda.

K prej zapisanemu je potrebno dodati, da skupina strokovnjakov ocenjuje, da so določene vsebine pri učnih načrtih v povezavah s predvidenimi cilji in kompetencami nedosledne. Želeli bi izpostaviti določene dele, ki nakazujejo prav to problematiko, in sicer pri dveh predmetih:

Učni načrt predmeta **Glasbena kompozicija in interpretacija** ima v vsebinskem delu zapis spoznavanja filozofskih, strukturnih in kompozicijskih temeljev glasbene umetnosti, česar pa v kompetencah in ciljnih ni zaznati, saj se povedano nedefinirano razgubi v dokaj formalističnih zapisih rezultatov. K temu želimo dodati tudi dilemo v vsebinski razdelavi, kjer najdemo delitev v dve paradigmi (kompozicijo ter dirigiranje, instrumenti, petje, sakralna glasba). Predvidena nosilca predmeta sta (kakor je razvidno iz življenjepisov) komponist ter instrumentalistka (flavtistka), zato naj zapišemo v zvezi s tem povezan dvom v resnično možnost mentoriranja doktorskega študija dirigiranja in petja (vokalne glasbe), če smiselno razumemo sposobnost vodenja po tematiki instrumentalne in sakralne glasbe. Ob tem želimo še izpostaviti vidik temeljne literature, ki se prav tako ogne naštetim elementom in predstavlja dejansko historične zapise (med njimi so publikacije z letnikom 1976, 1991, 1997, 2001 in 2008). Torej je 'najmlajša' med njimi stara 15 let - prepričani smo, da se je na področju diskurza, ki obravnava prakso in teorijo glasbene umetnosti prav v zadnjih desetih letih zgodilo mnogo pomembnih stvari, ki so prav v luči glasbene fenomenologije potrebne raziskave in interpretacij. Ob vsem povedanem tudi po dopolnitvah pogrešamo vpogled v sodobno zvočno tehnologijo in z njo povezane vsebinske elemente, kompetence in cilje.

Podobno problematiko zaznavamo v učnem načrtu **Uprizoritvene in avdiovizualne umetnosti**, kjer so zastopana umetniška področja gledališča, radia, filma in televizije, vendar je neizpodbitno dejstvo, da se v dokumentu preferira filmske elemente ter vse s tem povezane predikate. Iz vsebine učnega načrta je prepoznati "poglobljeno razumevanje najpomembnejših teorij /.../ teoretske psihoanalize, hermenevtike, recepcijske estetike, feministične teorije .../", prav nikjer pa ni možno prepoznati, kako (in kje) bo študent prišel do tega poglobljenega študija, saj se zavedamo, da je resnična poglobitev v vsako od prej naštetih teorij vprašanje samostojnega študijskega področja, ki pa ni vezano na uprizoritvene in avdiovizualne umetnosti. Zavedamo se, da se filmska umetnost zaradi dostopnosti in industrializacije medija pne nad ostala tukaj navedena umetniška področja, vendar menimo, da je prav zaradi tega potrebno ob tem skrbno uravnotežiti tudi gledališko, radijsko in televizijsko umetnost. Umetniška področja gledališčenega in radijskega fenomena so tudi v Odgovoru spregledana.

Ob tem poudarjamo, da oba do sedaj omenjena učna načrta ne predvidevata optosti na/in odprtosti do sodobnih tehnologij ter s tem povezanih praks, ki se do določene mere odmikajo od analogne preteklosti, hkrati pa jo nadgrajujejo in nad določajo v sedanjem času (postumetniškega) repertoarja, kar brez dvoma nakazuje prepotrebno (in v praktično vseh učnih načrtih) poudarjeno interdisciplinarnost, poglobljanje različnih vidikov vednosti in praks, kreativni in reproduktivni proces ter

nove stvaritve in poustvaritve umetniških vsebin. Zaradi neprave oziroma nedodelane interdisciplinarnosti, kot je predstavljeno zgoraj, je tudi v drugih učnih načrtih obveznih temeljnih predmetov doseganje interdisciplinarnih kompetenc na ravni programa vprašljivo, ne glede na njihovo izvedbo.

Predmet **Individualno umetniško raziskovalno delo** (IURD) je kot ključni del programa v Odgovoru pojasnjen v prilogi učnega načrta. V njem so skozi dve fazi nanizani vsi ključni koraki (prijava dispozicije doktorskega dela, javna predstavitev, oddaja dela v ocenjevanje, javni zagovor ter priprava samega dela), študentovo delo naj bi ustrezno usmerjal mentor, edini razvidni cilj pa je "aktivno obvladovanje raziskovalne metodologije," kar se le nejasno navezuje na metodološke predmete. Ključna kompetenca IURD, "sposobnost razumevanja in kritične presoje pri razreševanju zahtevnih in kompleksnih umetniško raziskovalnih vprašanj", ni pokrita v programskih ciljih, medtem ko to velja za druge navedene kompetence, kot so "usposobljenost za kreativno ter timsko obravnavo umetniško raziskovalnega problema, kritično presojo umetniških rezultatov, razvoja novih umetniških metod in prenosa novih tehnologij in znanja v prakso" (vir: Učni načrt IURD). Preverjanje doseganja ciljev je sicer opisano s tremi kriteriji ("obravnavani problem mora biti relevanten, doktorand mora obvladati metodologijo umetniškega raziskovanja in rezultati morajo pomeniti izviren prispevek k umetnosti", vir: ibid.), skupaj s procesogramom poteka priprave in zagovora doktorskega dela pa je mogoče sklepati, da bodo le-ti tudi ustrezno preverljivi.

Opredelitev študijskega programa po **KLASIUS-SRV** je podana kot "[18202] Doktorsko izobraževanje (tretja bolonjska stopnja)/doktorat znanosti (tretja bolonjska stopnja)". Vlagatelj dodaja pojasnilo, da bo to šele kasneje uredil zakon, ki naj bi omenjal doktorat umetnosti kot tak, kar skupina strokovnjakov sprejema s pridržkom; gre pa očitno za edino možno rešitev v dani pravno nedorečeni situaciji. Večinsko področje, opredeljeno kot HUMANISTIČNE VEDE, ustreza.

Skupina strokovnjakov kot specifično ugotavlja, da vloga ne nudi v celoti vpogleda v **kompetence**, ki bi jih naj študenti razvijali. To velja npr. za področje glasbene umetnosti, saj manjkajo pristopi do skoraj vseh sodobnih zvočno-glasbenih področij, vključno s toliko poudarjeno interdisciplinarno obliko, kot je npr. film in zvok, glasba in uprizoritvene umetnosti, kakor tudi fonolaboratoričnega dela, sodobnih zvočnih oblikovanj, npr. gledališke, radijske ali filmske umetnosti ali organske povezave akustike in arhitekture. Prav tako se študijski program ne dotika raziskovalnih področij, kot so npr. poustvarjalne umetnosti (dirigiranje, vokalna glasba/petje, filmska igra) ali metodologije, kako do tega pristopiti.

c) v program integrirane znanstvene, strokovne, raziskovalne oziroma umetniške vsebine:

Podan je seznam 297 **projektov** (zgolj poimensko, brez pojasnenih vsebin ali ravni zahtevnosti oziroma raziskovalnih lastnosti ali elementov, ki bi ustrezale doktorski stopnji), glede katerih pa ni razvidno, kako bodo povezani s predlaganim študijskim programom, četudi so nekateri primeri orisno podani v sami vlogi. Dodatno pojasnilo **potencialnega sodelovanja** v »projektnih nalogah v delovnem okolju ter temeljnih, aplikativnih ali razvojnih raziskovalnih nalogah« se nahaja v prilogi

06_Seznam-projektov_in_obrazložitev, kar je pogojno sprejemljivo na tej stopnji prijave oziroma priprave programa.

Posamezna umetniška področja, predstavljena v učnih načrtih, ne pokrivajo znanstvenih in raziskovalnih vsebin, V veliki večini gre za umetniško prakso, ki le v manjši meri ali pa sploh ne izkazuje elementov oziroma metodologij (umetniškega ali siceršnjega) raziskovanja. **Razmerje med akcijskim in umetniškim raziskovanjem** ni pojasnjeno; njuna zastopanost v teoretski utemeljitvi programa in razlagah določenih postopkov je sicer močna, medtem ko ju med predvidenimi kompetencami ni zaslediti v tolikšni meri (glej utemeljitev v vlogi, stran 12).

Iz vloge ni povsem razvidno, kako bo doktorand na koncu "... usposobljen za **delo v izobraževanju** na univerzitetni in visokošolski ravni ter večč, samostojen in proaktiven v **vodenju temeljnih, aplikativnih ali razvojnih** (interdisciplinarnih) raziskovalnih programov in projektov na področju umetnosti" (slednji niso jasneje opredeljeni). Ničesar ali kvečjemu obrise obojega, torej izobraževalnih in programsko-projektnih raziskovalnih kompetenc ni eksplicitno zaslediti med splošnimi kompetencami oziroma učnimi izidi, le med predmetno-specifičnimi kompetencami je v vlogi navedeno, da je "na podlagi raziskav lastnih ali tujih avtorskih del izvleči metodo, ki bo aplikativna na izbranem področju umetnosti". Nadalje je zgolj pri zaposljivosti navedeno, da bodo doktorandi "usposobljeni za delo v izobraževanju na univerzitetni in visokošolski ravni ter večči, samostojni in proaktivni v vodenju temeljnih, aplikativnih ali razvojnih (interdisciplinarnih) raziskovalnih programov in projektov na področju umetnosti", a tega v nobenem od učnih načrtov oziroma predhodno pridobljenih kompetencah ni zaznati. V Odgovoru vlagatelj utemeljuje, da tak program "znotraj tretje-stopenjskega izobraževanja posameznikov na področju Umetnosti" (...) končno tudi za področje Umetnosti" vzpostavlja "enakovreden in enakopraven položaj z vsemi ostalimi področji v polju Znanosti", kar skupina prepoznava kot pomemben cilj, pri čemer se tudi strinja, da je, kot navaja vlagatelj, "enako kot za vse ostale doktorske študije delo v izobraževanju na univerzitetni in visokošolski ravni le ena od opcij za nadaljnjo zaposlitev."

V vlogi (str. 26) je sicer zapisano, da "...**vs** temeljni raziskovalni projekti, kamor v osnovi sodijo tudi umetniški projekti, prispevajo k razumevanju ustvarjalnega procesa, k raziskovanju oblikotvornosti, k razvoju metod umetniškega ustvarjanja in h kritičnemu razmisleku", a pri nobenem navedenem projektu ni moč najti razlage tega principa ali povezanosti s pedagoškim procesom, ki tako ostaja zgolj domneven – kar pa je v okviru pričujoče akreditacije kot nacionalnega novuma mogoče sprejeti kot utemeljeno. Prav tako v nobenem od učnih načrtov neposredna integracija projektov v tem smislu ni eksplicitno predvidena.

V vlogi (str. 17) beremo o **medinstitucionalnem sodelovanju** (npr. področje Glasba) ter da pri projektih s področij Gledališče, Radio, Film in Televizija študenti spoznavajo temeljne funkcije umetnosti. V zvezi s tem skupina strokovnjakov meni, da na doktorskem študiju le-te zagotovo ne predstavljajo relevantnih vsebin študija, saj gre za zahteven študijski proces z izidi na višjih taksonomskih ravneh, ki mora biti primarno usmerjen v raziskovanje in umetniško delovanje doktoranda. Iz navedenega tudi ni mogoče prepoznati, kaj to sodelovanje vsebinsko ponuja (omogoča npr. sodelovanje z orkestrom, vendar ne določa programa oz. vsebine,

ki bi bila vezana na študijske zahteve) ter kako in na kakšnih zahtevnostnih ravneh, načinih in oblikah bodo predvideni rezultati preverjani.

Med obvezne temeljne predmete (6) umetniških področij, na katere se študenti vpišejo, je za področje Oblikovanje tekstilij in oblačil vključen predmet **Sodobne tekstilne in oblačilne prakse**, ki po svojem imenu in vsebini izjemno ozko terminološko opredeljuje zahtevo, da temeljni predmet "... zagotavlja nujno znanje, potrebnega za umetniško-raziskovalno delo na izbranem področju" (Predstavitveni zbornik, str. 12).

Skupina strokovnjakov želi poudariti tudi pomembnost zastavljene zahtevnosti vseh študijskih področij, iz katerih je potrebno prepoznati elemente, ki jih ZViS kot ključni dokument določa. Gre za lestvico vsebinskih in metodoloških ter taksonomskih povezav znanja, ki jih mora doktorand izkazovati. Ob tem so predpisane tudi 'temeljne in aplikativne raziskovalne naloge' (33. člen), ki pa so v učnih načrtih nedoločene, ob tem pa se predvideva esej/seminar ali članek (glej npr. učne načrte za predmete **Uprizoritvene in avdiovizualne umetnosti, Glasbena kompozicija in interpretacija, Raziskovanje v umetnosti I in II, Teorije umetnosti ...**). Tako oblike, kot so esej, članek in seminar, ocenjujemo kot neustrezne. Na ta vidik se vlagatelj po vmesnem poročilu skupine ni odzval, skliceval se je le na novelo zakona – ki v 8. odstavku navaja: "*obvezen sestavni del teh programov so tudi temeljne ali aplikativne razisk. naloge*". Problem, ki ostaja pereč tudi po Odgovoru, je prenizko postavljena taksonomska lestvica (Bloom, Marzano), ki izhaja iz temeljnih kognitivnih, miselnih procesov, postavljenih v hierarhični odnos od nižjega (enostavnejšega) k višjemu (kompleksnejšemu) procesu mišljenja, znanja in spoznavnosti.

Zapis, da študent '**pozna, razume in uporablja**' bi bilo mogoče smatrati za nedopusten v učnih načrtih predmetov doktorskega študija (glej npr. **Raziskovanje umetnosti I in II - kompetence, Konceptualizacija arhitekture in krajinske arhitekture kot umetniške prakse** - kompetence, kjer je še posebej v alinejah predstavljeno razumevanje kot cilj in rezultati, itd.), ob tem pa nikjer ni zaznati sposobnosti sintez, sklepanja, abstrahiranja, preiskovanja, eksperimentiranja, invencij, še posebej pa ustvarjanja novih umetniških vsebin in raziskav na podlagi analiz. Prav v tem skupina strokovnjakov vidi pomen tako umetniškega, kakor tudi znanstveno-raziskovalnega dela doktoranda, ki želi v polju umetnosti izkazati potrebna znanja in veščine. Na tej točki prepoznavanja učnih načrtov vseh umetniških področij se moramo zavedati, da je prav prenos znanja (tako vertikalno, kakor tudi horizontalno-medpredmetno) vodilni element študijskega procesa, pri čemer je treba zasledovati tako informativne (Bloom), kakor tudi formativne cilje (Marzano). Skupina strokovnjakov tako meni, da bi bilo treba nujno vzpostaviti dialog med vsemi predmeti na nivoju eksperimentalnega raziskovanja (formativno) in metakognitivnega znanja (vsebinskega in procesnega), predvsem na umetniških področjih, kjer se vsebine mnogokrat prepletajo in dopolnjujejo, česar pa (ponovno) iz učnih načrtov ni zaznati.

č) vrstni red predmetov oziroma razporejenost predmetov po semestrih in letnikih (horizontalna in vertikalna povezanost) ter njihovo kreditno ovrednotenje:

Podobno kot zgoraj omenjeno, je tudi v pričujočem sklopu skupina strokovnjakov

ugotovila **pomanjkanje vertikalne povezanosti učnih rezultatov in kompetenc** (na ravni posameznih predmetov na posameznih umetniških področjih) s cilji in kompetencami celotnega študijskega programa. Tako so na nivoju študijskega programa v Predstavitevem zborniku natančneje razdelane in opisane tiste kompetence, ki jih pridobi program, kar pa ni razvidno pri posameznih predmetih, npr. v učnem načrtu predmeta (kot jedra umetniškega področja Glasba) **Glasbena glasba, kompozicija in interpretacija**, kot tudi pri drugih predmetih te ravni. Če upoštevamo, da gre za tretjestopenjski program, v katerem morata prevladovati kognitivni in afektivni vidik kompetenc, ne gre zanemariti psihomotorične ravni ciljev in kompetenc v smislu veščin in obvladovanja tehnik ter tehnologij, opredeljenih preveč na splošno, kar zadeva predmete, ki predstavljajo jedra posameznih umetniških področij.

Priloga Predmetnik s kreditnim ovrednotenjem prikazuje razmeroma dobro uravnoteženost predvidenih **ur dela, tako kontaktnih kot samostojnih**, četudi so kontaktne ure na spodnjih mejah. Predmeti Raziskovanje v umetnosti I in Raziskovanje umetnosti II ter Teorije umetnosti so kot ključni predmeti ustrezno zastavljeni z nekaj več kontaktnimi urami (12-15 kontaktnih ur). Predmetnik je v vlogi sicer predstavljen samo po letnikih, kar zmanjšuje preglednost izvajanja predmetov po semestrih, kot so zapisani v učnih načrtih.

V prilogi Predstavitveni zbornik, ki je zapisana razmeroma sistematično in pregledno – domnevno z namenom jasne komunikacije študijskega programa znotraj desetih umetniških področij kot soizvajalskih enot, pa tudi navzven napram kandidatom in kasneje študentom – je izpostavljenih 10 **umetniških področij**, medtem ko tematika razmerij področij oz. smeri v besedilu vloge in prilogah ni usklajena. V Predstavitevem zborniku so umetniška področja (10) samo naštet, medtem ko so v vlogi opredeljena posamezno (z besedilom na pol strani), pri čemer so splošne kompetence oz. učni izidi zapisani identično za vsa področja z naštevanjem obveznih temeljnih predmetov po posameznih umetniških področjih (skupaj 6: AGRFT - 1 predmet za 4 umetniška področja, AG - 1 predmet za 1 umetniško področje, ALUO - 2 predmeta za 2 umetniški področji, BF+FA - skupni predmet za 2 umetniški področji, NTF - 1 predmet za 1 umetniško področje).

Iz vloge je razvidno, da je zahtevana minimalno **10-odstotna izbirnost programa** omogočena in opredeljena z izbiro področja študija, povezana z izbiro obveznega temeljnega predmeta (5 ECTS), zunanjega izbirnega predmeta (5 ECTS) ter vsebino izbirnih predmetov Umetniški seminar 1 in Umetniški seminar 2 (vsak po 10 ECTS), skupaj 30 ECTS. Vendar v celoti vloga tolikšne izbirnosti študentom v okviru posameznega umetniškega področja ne omogoča, saj obveznega temeljnega predmeta za izbrano umetniško področje študija ne moremo šteti med izbirne. Seštevek izbirnih predmetov, ki so dejansko študentu za določeno umetniško področje znaša torej 25 ECTS, kar sicer zadošča zahtevi glede minimalno 10-odstotne izbirnosti. To pripombo je vlagatelj v Odgovoru upošteval in potrdil seštevek izbirnih predmetov 25 ECTS.

Ob navedenem je potrebno poudariti, da manjka podrobnejša opredelitev za **Zunanji izbirni predmet** (5 ECTS), kakor tudi razlaga vsebine in obsega predmeta **Individualno umetniško-raziskovalno delo** (35-50 ECTS, 1.- 8.sem.), ki se izvaja v skladu s Predmetnikom (Predstavitveni zbornik, str. 17) v 1. letniku (35 ECTS), 2. letniku (45 ECTS), 3. letniku (50 ECTS) in 4. letniku (50 ECTS). Podobno

velja tudi za učna načrta izbirnih predmetov **Umetniški seminar 1** (10 ECTS, 1. letnik) in **Umetniški seminar 2** (10 ECTS, 3. letnik), predstavljena v skupnem učnem načrtu **Umetniški seminar 1 in 2**, ki predvideva izvajanje predmeta od 1. - 8. semestra. V Odgovoru je vlagatelj ta sprva nekonsistentni vidik omenjenih predmetov pojasnil. Omenjena predmeta, naj bi sicer tudi ponujala "izbirne vsebine, ki se v dogovoru med doktorandom in mentorjem prilagajajo doktorandovemu umetniškemu raziskovanju in kot take premišljeno ostajajo odprte in načrtno niso v detajl vnaprej dorečene," kar pa skupina ne smatra kot ustrezno pojasnilo za zadostno 10% izbirnost na posameznem umetniškem področju.

Izpolnjuje standarde kakovosti

Prednosti:

- predvideni umetniški seminarji v obliki aktivnega sodelovanja nosilcev in izvajalcev predmetov;
- poudarjanje in usmeritev v umetniško in umetniško-raziskovalno etiko, skupaj s kritično refleksijo ter humanističnimi vrednotami pri delu;
- predvideno preverjanje vzpostavljenega kritičnega diskurza in strokovne refleksije lastne projektne produkcije.

Priložnosti za izboljšanje:

- Zastaviti konkretne rešitve in delujoče modele integracije temeljnih in aplikativnih projektov v povezavi z (ne)gospodarstvom ter jih predvideti tudi v posameznih učnih načrtih.
- Jasneje opredeliti posamezna umetniška področja študijskega programa in z njimi povezane obvezne temeljne predmete ter skozi takšno zasnovo boljše diferencirati pričakovane kompetence za vsako od umetniških področij. Zaradi nepravilne oziroma nedodelane interdisciplinarnosti študijskega programa kot celote je pri učnih načrtih obveznih temeljnih vsebinskih predmetov doseganje interdisciplinarnih kompetenc na ravni programa vprašljivo, ne glede na njihovo izvedbo.
- Dodelati povezavo med predvidenimi cilji in kompetencami za predmeta Glasbena kompozicija in interpretacija ter Uprizoritvene in avdiovizualne umetnosti, tudi glede na njuno aktualnost.
- Dopolniti na vsebinski ravni ter ravni povezave med cilji in kompetencami (sploh v luči razlikovanja posameznih umetniških področij) učne načrte predmetov Individualno umetniško raziskovalno delo, Umetniški seminar 1 in Umetniški seminar 2. Izboljšati vertikalno povezanost učnih rezultatov in kompetenc na ravni predmetov na posameznih umetniških področjih s cilji in kompetencami celotnega študijskega programa.
- Za področje Oblikovanje tekstilij in oblačil predstavljen obvezni temeljni predmet Sodobne tekstilne in oblačilne prakse po svojem imenu in vsebini izjemno ozko terminološko opredeljuje zahtevo, da temeljni predmet "zagotavlja nujno znanje, potrebnega za umetniško-raziskovalno delo na izbranem področju" (Predstavitveni zbornik, str. 12); ustrezno razširiti vsebine.
- Predmetnik s kreditnim ovrednotenjem, ki je sicer predstavljen po letnikih, dopolniti s predmeti po semestrih, kar bo povečalo preglednost izvajanja posameznih predmetov po semestrih, kot so zapisani v učnih načrtih predmetov.

Delno izpolnjuje standarde kakovosti:

- Razmerje med cilji, izidi in kompetencami ter vsebinsko zasnovo je neurejeno v učnih načrtih naslednjih predmetov: Individualno umetniško delo, Umetniški seminar 1 in Umetniški seminar 2. Ti ključni predmeti programa bi morali izkazovati medsebojno jasno povezane oziroma dopolnjujoče se cilje, izide in kompetence ter zanje uporabljati usklajeno terminologijo oziroma opisnike.
- Predvidene oblike (esej, seminar in članek) ne ustrezajo opredelitvam temeljnih in aplikativnih raziskovalnih nalog, kot jih predvideva 33. člen ZViS.
- Izbirnost v programu ni jasno razvidna in ni prepričljivo oziroma zanesljivo omogočena v navedenem obsegu v okviru študija na posameznem umetniškem področju, ki ga študent vpiše.
- Pregledno bi bilo potrebno urediti opis dosežene izbirnosti, ki jo program opredeli s 30 ECTS (po dopolnitvi v Odgovoru s 25 ECTS) kar sicer zadošča zahtevi glede min. 10-odstotne izbirnosti. Ne glede na način rešitve te pomanjkljivosti, bi bilo potrebno jasno predstaviti vidik izbirnosti (min. 10 %) pri odločitvi kandidata za vsako od umetniških področij.
- Izboljšati in preurediti predvidene cilje in kompetence v učnih načrtih tako, da bodo v celoti predmetnika pokrivali njegov predviden obseg ter dosegali višje taksonomske rezultate na ravneh (EQF 7 in 8), ki ustrezajo doktorskim programom.

Ne izpolnjuje standardov kakovosti

//

Večje pomanjkljivosti oz. neskladnosti:

- **Interdisciplinarnost** je kot koncept, na katerem temelji celotna zasnova programa, izkazana le v tehničnem smislu možnosti (ne pa tudi zagotavljanja) povezovanja ter so-postavljanja umetniških področij, pri čemer skupina meni, da gre v predlaganem študijskem programu predvsem za multidisciplinarnost. Interdisciplinarnosti v smislu globljega prežemanja področij, konceptualnega križanja in dopolnjevanja posameznih metodologij ter takšnega razvoja kompetenc pri študentih kot predvidenih profilih doktorandov ni mogoče potrditi ne pri kurikularni in kompetenčni zasnovi, ne pri strukturi in predvidenem izvajanju poteka študijskega programa. Ker gre za praktično projektno-raziskovalno naravnano umetniški program, bi bilo pričakovati poglobljeno in integrirano interdisciplinarnost prav z vidika posameznega umetniškega področja, ki pa v predlaganem študijskem programu ni podprta s strani obvezne (ali vsaj stimulirane) izbirnosti ali metodologij znotraj predmetov, ki bi ustrezno uvajale in razvijale interdisciplinarne načine umetniškega raziskovanja in dela. Po dopolnitvi vloge v Odgovoru je interdisciplinarnost v smislu doseganja kompetenc sicer nekoliko verjetnejša z imenovanjem novih nosilcev dveh osrednjih obveznih skupnih predmetov, vendar ostaja na tehnični ravni in ni izpričana konceptualno.

2. standard: Študijski program se po imenu, namenu in vsebini primerno umešča v predvideno področje in disciplino.

Povezanost vsebin študijskega programa, njihovo razmerje do uporabnih oziroma temeljnih znanj s področja in discipline ter idejni izbor vsebin, jasno opredeljenih in smiselno povezanih z aktualnim stanjem in razvojnimi trendi v znanosti, stroki oziroma umetnosti:

Predlagan doktorski študij naj bi postavil temelje za ustrezno, metodološko kompleksno, celovito umetniško raziskovalno dejavnost v **naponu med teorijo in prakso**, vendar pa ta povezava ni povsem jasno razvidna oziroma je ni mogoče presojati v celoti, saj so nekateri deli vloge zapisani neuskaljeno z drugimi, enako velja za priloge. Po vmesni dopolnitvi je v Odgovoru sicer zaznati nekaj več skladnosti **med temeljnimi in aplikativnimi znanji** oziroma kompetencami, njihovo povezavo z aktualnimi trendi in projekti ter zaposlitveno resničnostjo na področjih umetnosti.

Zakon o visokem šolstvu (ZViS) na tretji stopnji predvideva poglobljeno razumevanje ter **obvladovanje teoretskih in metodoloških konceptov**, na kar je glede na predloženo strukturo učnih načrtov ter opisov v sami vlogi tudi mogoče sklepati (uvodni trije teoretski oz. metodološki predmeti), manj pa to velja za rezultate oz. dosežke na umetniškem oz. umetniško-raziskovalnem področju po končanem študiju, torej ob pridobitvi doktorskega naziva na podlagi uspešnih umetniško-raziskovalnih projektov ter zaključnega doktorskega projekta. Slednji so v učnih načrtih in v vlogi opredeljeni v razmeroma splošnih orisih in bodo tako odvisni od razvijanja rešitev v izvajanju programa (npr. skozi ponudbe konkretnih priložnosti v projektih mentorjev ali institucij oz. lastne proaktivnosti kandidatov).

Pri razumevanju in iskanju presečišč z vidika **interdisciplinarnosti** pri celotni vlogi nekoliko umanjka specifična in postopkovno členjena kombinacija ter integracija različnih strok ali področij, ki bi nudili vznik nove ravni razširjenega znanja v povezavi s posredovanjem novih vrednosti: umetniške vsebine in prakse ostajajo deloma ločene in v okvirih že uveljavljenega in znanega na magistrskih ravneh študija (kar sicer ne velja za vsa področja).

Glede na zapis (vloga str. 18), cit.: "... ideje in problemi izvirajo iz konkretnih potreb v praksi", iz vloge ni razvidno, kako se te potrebe v praksi izkazujejo, spoznavajo in/ali vrednotijo. Nadalje je zapisano, *da* "...omogočajo pridobljeni rezultati neposredno uporabo v praksi", kar ponovno pripelje do vprašanja poznavanja in členjenja umetniškega področja, na katerem bi se naj študijski doktorski proces odvijal, oziroma prepoznavanja praktičnega problema, ki bi naj rezultiral v raziskovanje umetniškega področja.

Skupina strokovnjakov sklepa, da je predlog programa **močno dominiran s strani področja Likovna umetnost**, kar kaže tudi zasnova obveznih metodoloških predmetov. Značilno odstopajo opredelitve področij v učnem načrtu obveznega predmeta Raziskovanje v umetnosti I, ki v vsebini govori o specifikah metod po področjih, pomembnih pri individualnem delu s študenti. Učni načrt predmeta Raziskovanje v umetnosti II po dopolnitvi učnih načrtov med šest nosilcev predmeta vključuje enega nosilca za umetniško področje Oblikovanje tekstilij in oblačil, enega nosilca za dve področji Likovna umetnost in Oblikovanje, enega nosilca za področje Glasba, enega nosilca za štiri področja - Gledališče, Radio, Film, Televizija ter po enega nosilca za področji Arhitektura in Krajinska arhitektura.

Izpolnjuje standarde kakovosti

Prednosti:

- Poudarjen je pedagoški potencial akcijskega raziskovanja in področno specifičnih metod raziskovalnega dela, kar daje možnost širokega zajema različnih umetniških in metodoloških rešitev znotraj umetniškega diskurza predvsem preko predvidenih raziskovalnih projektov, ki bi se morali neposredno naslanjati na izbrano umetniško področje študija.

Priložnosti za izboljšanje:

- Celoten program bi bilo treba tesneje povezati z aktualnimi projekti, ki se odzivajo na stanje in razvojne ter raziskovalne težnje in tudi inovativne umetniške prakse s poudarkom na ravni učnih (ter kasneje izvedbenih) načrtov pri praktičnih, individualno-raziskovalnih predmetih oziroma delu.

Delno izpolnjuje standarde kakovosti:

- Program je na področju obravnave in vključevanja (kritične refleksije) **tehnologij** le delno odziven na aktualno stanje in razvojne **težnje v umetnosti**, ki so danes v smislu umetniškega raziskovanja in predvsem inovativne umetniške prakse na vsakem od 10 umetniških področij močno izraženi (na nekaterih bistveno in v celoti) v odvisnosti od sodobnih tehnoloških dosežkov. Še posebej v raziskovalnem načinu se mora umetniško-raziskovalna praksa ne le zavedati, temveč tudi odzivati in kritično uporabljati izsledke aktualnih tehnoloških teženj, sodobna orodja in okolja. Glede na nejasno razločevanje področij v tem smislu, po pregledu vloge kot celote ostaja povečini neizkazano, koga, kakšne profile ter katera polja delovanja v družbi (tudi zaposlitve) takšen študijski program zares naslavlja. Na to temo je Odgovor kot odziv vlagatelja na preliminarno poročilo v celoti defenziven (izpostavlja npr. prakse v umetnosti, ki so namenoma analogne oziroma izogibajoče se tehnološkim težnjam) in ne naslavlja tega osrednjega pomisleka na programski ter metodološki ravni, a so bile nekatere manjše spremembe učnih načrtov v tej smeri ob dopolnitvi izvedene.

Ne izpolnjuje standardov kakovosti

//

Večje pomanjkljivosti oz. neskladnosti:

//

3. standard: Študijski program je povezan z okoljem, v katerem visokošolski zavod deluje.
--

- a) analize oziroma raziskave potreb zaposlovalnega okolja, trga dela in zaposljivosti diplomantov ali potreb po znanju in ciljev družbe:**

Doktorski študijski programi se po tem standardu sicer ne presojujejo, vendar skupina strokovnjakov meni, da je v danem primeru (nacionalni novum) smiselno pogledati profile

doktorandov nekoliko širše in prepoznati (ali pa za specifična področja morda tudi ne) **potrebe zaposlovalnega okolja** - kar je v vlogi zapisano izredno ohlapno in posplošeno. Zaposlitvene možnosti so sicer razmeroma aktualno ocenjene na osnovi članka "Labour market perspectives for PhD graduates in Europe", dopolnjene s podatki OECD. Članek izpostavlja, da večina doktorandov s področja umetnosti in humanistike v večji meri želi ostati in nadaljevati **raziskovalno delo na akademskem področju**, manj v industriji, kar dodatno zahteva vsebinski razmislek o vključenosti umetniškega raziskovanja v učne načrte predmetov. Nejasna tako ostaja ocena stanja v Sloveniji, pri čemer nista razločena gospodarstvo in negospodarstvo, kar poleg vloge zadeva tudi posamezne učne načrte (opisi ciljev in kompetenc ter predvidenih študijskih rezultatov). Vloga sicer poudarja dodaten pomen interdisciplinarnega študijskega programa Umetnost za zaposlitveno okolje tudi skozi pisma podpore določenih kulturnih institucij, ključnih stanovskih organizacij in alumnov, kar skupina strokovnjakov ocenjuje kot pozitivno, vendar ne povsem celovito. Nekatere kompetence, predvsem iz polja gospodarskega pomena predlaganega študijskega programa, navedene v vlogi, se ne pojavijo v učnih načrtih, torej niso podprte s programskimi vsebinami.

Podana **mednarodna primerjava sorodnih programov** zgolj našteje in sicer mestoma (na začetku dokumenta) podrobneje predstavi 31 primerljivih študijskih programov, nikjer v vlogi pa ni zaslediti primerjave predlaganega študijskega programa z le-temi, ki sicer posamično podajajo veliko število raznolikih in zanimivih potencialnih rešitev za tukaj izpostavljena vprašanja in dileme. Velika večina navedenih programov je s področja likovne umetnosti in ne vsebuje primerov zares interdisciplinarnih doktorskih študijev, kakršnega predlaga sama vloga.

b) razmere za praktično izobraževanje študentov:

(Izpolnjevanje standarda ni obvezno za študijske programe tretje stopnje.)

Izpolnjuje standarde kakovosti

Prednosti:

- usmerjenost na zaposlitveno delovanje v izobraževanju na univerzah in na visokošolski ravni, pri katerem so predvidene veščine za samostojno in proaktivno delo pri vodenju temeljnih, aplikativnih in razvojnih raziskovalnih projektov ter v programih na področju specifičnih umetniških vsebin in še posebej v kreativni industriji.

Priložnosti za izboljšanje:

- Ustrezno izvedena mednarodna primerjava in temeljita analiza potreb zaposlitvenega trga – ki bi prikazala vse ali vsaj nekatere analizirane programe v primerjalnem razmerju do predlaganega programa – in tako doprinesla k jasnejši umeščenosti programa v širše okolje, kakor tudi njegovi bolj stabilni ter učinkovitejši zasnovi.

Delno izpolnjuje standarde kakovosti:

//

Ne izpolnjuje standardov kakovosti

//

Večje pomanjkljivosti oz. neskladnosti:

//

ZASNOVA IZVAJANJA ŠTUDIJSKEGA PROGRAMA

4. standard: Zasnova izvajanja študijskega programa ustreza njegovi vsebini, sestavi, vrsti, stopnji in namenu (ciljem), tako da so kakovostno prilagojene in zagotovljene študijske vsebine, izvedbene prakse in viri (kadrovski in materialni).

a) predvideni načini, oblike in potek poučevanja:

V učnih načrtih predmetov zasledimo različne načine, oblike in poteke poučevanja, kar je z vidika specifične predmetov, tako temeljnih, kot tudi izbirnih, za posamezna umetniška področja razumljivo. Vendar skupina strokovnjakov pričakuje, da se okvirne obveznosti pri obveznih temeljnih predmetih po umetniških področjih, med katerimi študent opravi enega na področju izbranega študijskega programa, uskladijo kakovostno in količinsko enakovredno, kar velja za metode poučevanja in učenja ter zlasti za predvidene študijske rezultate in načine ocenjevanja, kjer so razlike enormne - v razponu od zgolj seminarske naloge (100 %), do sestavljene ocene iz prisotnosti (20 %), interne predstavitve (40 %) in javne predstavitve lastne produkcije.

Primer za zgornjo ugotovitev: V 4. standardu je pod a) zapisano, da predlagan študijski program načrtuje 24 vpisnih mest za redni študij, pri čemer ne opredeljuje števila vpisnih mest po posameznih umetniških področjih, ki jih je dejansko šest glede na članice oziroma deset glede na umetniška področja kot taka. Nasprotno (ali vsaj nelogično) je v prilogi Predstavitveni zbornik navedeno, da bo število vpisnih mest določeno z razpisom za vsako študijsko leto posebej.

b) Predloženo gradivo daje sklepati na vprašljivo doseganje minimalnih raziskovalnih standardov na različnih področjih umetnosti z vidika predvidene kadrovske zaslonbe programa. Vloga sicer navaja referenčna imena nosilcev predmetov, izvajalcev in potencialnih mentorjev, od katerih nekatera sodijo v sam vrh slovenskega in širšega umetniškega prostora, ki v obdobju zadnjih petih let aktivno umetniško delujejo in izkazujejo reference (tudi umetniško raziskovalne narave) vsaj do te mere, da dosegajo izvolitev v naziv docent. Odgovor vsebuje prilogo s posodobljenim seznamom sodelujočih profesorjev in (so)mentorjev z navedbo področij izvolitve in referenc za zadnjih pet let s habilitacijskih področij po članicah AGRFT, ALUO, BF, FA in NTF ter dodatnimi potencialnimi izvajalci s habilitacijskih področij FF (muzikologija, filozofija, umetnostna zgodovina primerjalna književnost) in PeF (kognitivna znanost, likovna teorija, didaktika slov., likovna didaktika, glasbena didaktika, slovenska književnost, umetnostna zgodovina, vključno z zahtevanimi odločbami o izvolitvi (nekateri v postopkih izvolitve) ter izjavami (1: Posodobljen seznam sodelujočih profesorjev in (so)mentorjev).

Pri podrobnejšem pregledu spiska **nosilcev ter sodelavcev pri izvedbi obveznih temeljnih predmetov** po izbranih umetniških področjih zasledimo nenavadne razlike v številu oziroma razmerju vključenih izvajalcev (nosilcev in sodelavcev) po posameznih predmetih, ki bi naj izpolnjevali tudi pogoje za mentorje, saj segajo od predmeta Glasbena kompozicija in interpretacija s samo enim, pa vse do predmeta Uprizoritvene in avdiovizualne umetnosti s 33 izvajalci. Ti podatki vzbujajo dvome o enakovrednih kadrovskih zmožnostih ter s tem povezani uravnoteženosti nabora potencialnih mentorjev po članicah izvajalkah predlaganega študijskega programa. V Odgovoru se je vlagatelj odzval s pojasnilom, da "gre za seznam izvajalcev, ki ni nujno, da bodo pri izvajanju programa sodelovali vsako leto. Kdo bo dejansko sodeloval pri izvajanju, se bo – enako kot na ostalih akreditiranih študijskih programih – letno premišljeno prilagajalo številu doktorandov na izbranem umetniškem področju kot tudi njihovimi temami in področjem umetniškega raziskovanja v polju doktorskega dela." Skupina argument ocenjuje kot ustrezen.

Iz predloženih učnih načrtov ni razvidno, kdo so izvajalci in možni sodelavci za posamezne študijske smeri oz. umetniška področja pri posameznih izbirnih predmetih. Izbirna predmeti **Umetniški seminar 1 in 2** ter predmet **IURD-Individualno umetniško-raziskovalno delo** so glede na vsebine, cilje in kompetence ter predvidene študijske rezultate tesno povezani med seboj. Tako predmeta Umetniški seminar 1 in 2 (cit.) "...spodbujata povezovanje vseh 10 umetniških študijskih področij" v povezavi z doktorskim delom študenta. Pri tem je nepojasnjena vloga izvajalcev oz. sodelavcev, zlasti v odnosu do mentorja, ki je nosilec predmeta IURD.

V vlogi in učnih načrtih je zapisano, da bo **jezik poučevanja slovenski in angleški**, saj pričakujejo tudi vpis tujih študentov. Vendar je bilo na sestanku s pripravljavci program izraženo, da se bo študijski proces izvajal v angleškem jeziku s privolitvijo vseh študentov. V tem primeru se pojavlja pomislek glede izvajanja zgolj v angleškem jeziku, ker gre vendarle za umetnost, ki je bistveno bolj povezana s kulturo od denimo naravoslovnih ali tehničnih področij, kjer imajo v mešanih skupinah zlahka predavanja v angleškem jeziku. Ker je akademski nivo slovenskega jezika na nekaterih od pričujočih področij okrnjen, takšno rešitev prepoznavamo kot slabo, saj se zamuja možnost, da bi tako vrhunski akademski program pripomogel h krepitvi izrazoslovja in kakovostnejšega izražanja v slovenskem jeziku.

Nosilci predmetov niso v celoti urejeni: iz prilog je razvidno, da ima AGRFT nosilca zgolj za umetniško področje Televizija za izvedbo obveznega temeljnega predmeta Uprizoritvene in avdiovizualne umetnosti (v Odgovoru predvideni 3 nosilci), AG pa nosilca za umetniško področje Glasba za izvedbo obveznega temeljnega predmeta Glasbena kompozicija in interpretacija (v Odgovoru predvidena 2 nosilca). Za obvezni predmet Raziskovanje v umetnosti II je v Odgovoru nosilec zamenjan in prihaja s FF UL. Odpira se tudi vprašanje, po kakšnem kriteriju so opredeljeni izvajalci(oziroma dejanski predavatelji, ne zgolj nosilci predmeta) za zunanji izbirni predmet, ki dejansko edini daje sklepati na interdisciplinarnost.

c) ustreznost kadrov v skladu s 13. členom meril ter:

- **področna primernost izvolitev v naziv visokošolskih učiteljev in sodelavcev;**
- **zagotavljanje minimalnih raziskovalnih standardov in izpolnjevanje pogojev za mentorstvo za študijske programe tretje stopnje:**

V celotnem seznamu (potencialnih) mentorjev ni mogoče potrditi ustreznega teoretskega in/ali interdisciplinarnega pogleda na študijsko področje za zadostno število potencialnih mentorjev za vsa umetniška področja. Gre sicer za impresiven seznam (Priloga 10) preko 150 sodelavcev, pri katerih pa ni razvidna **mentorska oz. delovna obremenjenost**, ki bi lahko zagotavljala ustrezne, dolgoročno vzdržne količine dela, namenjenega kakovostnemu mentoriranju. Vlagatelj v Odgovoru pojasnjuje, da maksimalno število doktorskih študentov pri enem mentorju na Univerzi v Ljubljani določa Pravilnik o doktorskem študiju Univerze v Ljubljani, ki veleva, da je posameznik lahko »mentor ali somentor skupaj največ šestim doktorandom, ki so vpisani v katerikoli doktorski študijski program na UL in od njihovega zadnjega vpisa v letnik oziroma dodatno leto ni minilo več kot dve leti«. Zatrjuje, da bo ta pravilnik veljal tudi za interdisciplinarni doktorski študijski program Umetnost, ki bo po akreditaciji umetniškega doktorata tudi posodobljen. Pojasni tudi, da na tem doktorskem študiju sodelovanje učiteljev ne bo sodilo "v njihovo redno delovno obremenitev, temveč se za vsako študijsko leto sklepajo avtorske oziroma podjemne pogodbe z izvajalci, ki tisto leto sodelujejo pri izvedbi programa," kar sicer izraženega pomisleka o morebitni (za posamezna področja pa verjetni) preobremenjenosti ali nedostopnosti ustreznih mentorjev ne odpravlja.

V vlogi je zapisano, da so mentorji lahko "vsi učitelji UL, ki imajo habilitacijo na ustreznih umetniških področjih na UL, ali učitelji drugih univerz, ki izpolnjujejo pogoje za mentorstvo na interdisciplinarnem doktorskem študijskem programu Umetnost". Sicer se **habilitacijski pogoji** preverjajo na 5 let za področje habilitacije, kar pa časovno ni nujno, da sovпада z zahtevo po usposobljenosti mentorja na osnovi referenc posameznega učitelja iz obdobja zadnjih 5 let v tekočem študijskem letu. Postopek vpisa namreč zahteva, da mora kandidat že ob prijavi, najkasneje pa pred vpisom v doktorski študijski program Umetnost, izbrati mentorja (in morebitnega somentorja) ter ob vpisu predložiti njegov podpis soglasja, kakor tudi kratko idejno zasnovo umetniškega dela.

Nosilci in izvajalci učnih enot na doktorskem študiju Umetnost imajo **izkazano umetniško relevantnost z ustreznimi referencami** s področja habilitacije v okviru matičnega zavoda, vključno "gostujoči", habilitirani na institucijah izven zavodov, prijaviteljev programa (priloga v preglednici XLS: 1 posodobljen seznam sodelujočih profesorjev in potencialnih (so)mentorjev). Delno nejasen pa je obseg njihovega vključevanja v študijski proces, saj je pri vseh imenovanih podana zgolj navedba enega od šestih obveznih temeljnih predmetov izbranega umetniškega področja. Podatki o izpolnjevanju pogojev o izvolitvah v nazive so razvidni iz odločb o izvolitvah v nazive, priloženih po članicah, kar velja tudi za izjave o sodelovanju. Utemeljitev v seznamu nosilcev, mentorjev doktorskim študentom v vlogi (str. 44) je v obliki tabele zapisana nepregledno in nejasno, brez navedbe imen posameznih nosilcev in izvajalcev. Vključuje sklep senata UL o ustreznosti mentorja na osnovi umetniške dejavnosti v zadnjih petih letih (priloga 11_Sklep_Senat UL...), kasneje pa se besedilo vloge sklicuje na vsakoletno objavo spiska mentorjev, ki izpolnjujejo zahtevan pogoj. Nadalje poteka kasnejše preverjanje mentorja, kot je razvidno iz

procesograma 14_2, ob potrditvi dispozicije na senatu članice oz. na ravni UL. Priponke 10_Sodelujoči profesorji in potencialni (so)mentorji-seznam_odločbe_izjave, ki jo navaja tabela, ne zasledimo v seznamu D. Neobvezne priloge. Iz vloge sicer izhaja, da se pogoji za mentorstvo izbranega mentorja in somentorja dejansko preverjajo 3-krat - pred razpisom, ob prijavi dispozicije doktorskega dela na članici in ob potrjevanju dispozicije na Senatu UL. Vendar v vlogi ni natančneje pojasnjen postopek možne izbire mentorja iz drugih domačih in tujih univerz (str. 49).

Reference nosilcev, predstavljene v učnih načrtih predmetov, so načeloma aktualizirane v skladu z zgoraj navedenim sklepom senata UL, vendar nekatere bibliografske enote pri posameznih navedenih nosilcih po svoji kakovosti izrazito odstopajo od uveljavljenih meril.

d) materialne razmere, povezane z izvajanjem študijskega programa, v skladu s 15. členom meril:

Opreme in prostorov, namenjenih izvajanju predlaganega študijskega programa, iz same vloge ni mogoče oceniti v celoti oziroma v potrebnih podrobnostih, zato ostaja vprašanje materialnih razmer popolnoma odprto, vključno s knjižničnim oz. informacijskim gradivom, ki je za študij tretje stopnje nujno potrebno in mora biti ustrezno dostopno ter organizacijsko urejeno v organizaciji izvedbe študijskega programu. Domnevati je mogoče, da državne akademije in vključene fakultete UL sicer ustrezajo standardom glede materialnih razmer.

Čeprav je predlagatelj v Odgovoru pojasnil, da se ponaša z veliko kapaciteto prostorov, ki so kakovostno opremljeni in naj bi študentu omogočali kakovosten umetniški razvoj, skupina strokovnjakov ugotavlja, da še vedno ni jasno razvidno, **na kateri lokaciji bodo potekala predavanja** obveznih temeljnih predmetov oziroma katera bo matična fakulteta študentov Umetnosti. Fakultete so med seboj oddaljene 10 minut ali več. Skrb, ki se pojavlja z vidika kakovosti, je ta, da bo izvedba predmetov za študente organizacijsko otežena, saj bodo predavanja razpršena na različnih lokacijah po Ljubljani. Pri izvajanju interdisciplinarnega študija bi moralo biti ključno prav to, da fakultete izvajalke programa predhodno predvidijo jasen načrt glede lokacij predavanj. Nemalokrat se kasneje pri oblikovanju urnikov izkaže, da zaradi predhodnega nenačrtovanja prihaja do zmed in sprememb pri urnikih in lokacijah, ko je študijski program že v teku.

V vlogi ni navedeno, v kateri **knjižnici** bo hranjena temeljna literatura za izvedbo študijskega programa za predmete, ki so obvezni za vsa umetniška področja. S takšnimi pomanjkljivimi pojasnili se pojavlja skrb, da študenti ne bodo mogli na enem mestu dostopati do študijskega literature, ampak bo ta razpršena po ožjem območju Ljubljane, kjer bo potekal študijski proces. V Odgovoru je prijavitelj pojasnil da razpolaga z veliko mrežo knjižnic, ki so študentom prosto dostopne, kar skupina strokovnjakov prepoznava kot prednost. Vendar bi v tem primeru vsekakor moral predvideti, kje bo temeljna literatura na voljo oziroma pripraviti seznam, kjer bo jasno razvidno, v katerih knjižnicah je ta na voljo. Takšen seznam mora biti pripravljen že pred akreditacijo študijskega programa, s čimer predlagatelj izkaže, da ima študijski program zagotovljeno vso potrebno temeljno literaturo.

V vlogi ni navedeno, na kateri **referat, študijsko komisijo ali drugo strokovno pomoč** se bodo študenti predlaganega študijske programa lahko obrnili. Zaradi predvidene organizacije študijskega procesa bodo omenjene storitve in odgovornosti posameznih organov članic razpršene na različne lokacije, kar bi lahko poslabšalo dostopnost študentov do njih in povzročalo dodatno zmedo. V Odgovoru prijavitelj tudi ni podal nobenega dodatnega pojasnila glede tega, kje bodo študentom na voljo administrativne storitve.

Predvidena so sodelovanja z drugimi institucijami, ki podpirajo izvajanje umetniškega študijskega programa oziroma njegove vsebine; le-te morajo izkazovati tudi primerno opremljenost ter prostorsko in časovno dosegljivost v času trajanja študija (npr. dvorana Slovenske filharmonije, dvorana v Cankarjevem domu, tonski in/ali AV snemalni studii, gledališki odri...).

Izpolnjuje standarde kakovosti

Prednosti:

- Prijavitelj načeloma zagotavlja mnoge prostorske možnosti in opremo za izvajanje dejavnosti študijskega programa, saj je iz vloge razvidno (str. 32), da uporablja kar 175 zgradb za namene izobraževanja.
- Posamezne članice izvajalke študijskega programa razpolagajo z lastnim kakovostnim knjižničnim fondom, ki, kot sklepamo, zagotavlja študentom vsa gradiva, navedena v učnih načrtih posameznih predmetov (Temeljna literatura in viri).

Priložnosti za izboljšanje:

- Učne načrte obveznih temeljnih predmetov po posameznih umetniških področjih, med katerimi študent opravi obveznosti pri enem predmetu na izbranem področju, uskladiti tako, da bo načeloma razvidna njihova enakovrednost, zlasti glede predvidenih študijskih rezultatov in načinov ocenjevanja.
- Iz seznamov nosilcev ter sodelavcev po umetniških področjih so razvidne velike medpodročne razlike v številu vključenih izvajalcev po posameznih predmetih in pogojih za mentorje. Skupina pojasnilom v Odgovoru navkljub predlaga razmislek o uravnoteženosti nabora nosilcev in izvajalcev po posameznih članicah izvajalkah predlaganega študijskega programa.
- Skupina strokovnjakov predlaga razmislek o umestitvi izvajanja pedagoškega procesa obveznih predmetov na eno izmed sodelujočih fakultet, da bi tako imeli študenti osrednja predavanja na enem mestu, prav tako referat oziroma strokovne storitve, ki jih študent potrebuje tekom študijskega procesa. Tovrsten interdisciplinarno integriran in medinstitucijsko povezan študijski program bi veliko pridobil tudi z osrednjo in pregledno koordinacijo izvedbe, ki bi bila prijazna študentom, še posebej v 1. in 2. letniku študija.
- Navedeni nosilci in izvajalci, vključno potencialni mentorji na predlaganem doktorskem študiju, imajo izkazano umetniško relevantnost z ustreznimi referencami s področja habilitacije v okviru matičnega zavoda za obdobje zadnjih pet let. Ker pa ostaja delno nejasno njihovo vključevanje v študijski proces (pri vseh imenovanih je podana zgolj navedba enega od šestih obveznih temeljnih predmetov z izbranega umetniškega področja), skupina strokovnjakov predlaga ureditev v smislu vsebinskih enot, iz katerih bodo jasno razvidne študijske obveznosti znotraj programa določenega umetniškega področja.

- Ker ostaja nejasno vključevanje nosilcev oz. izvajalcev obveznih temeljnih predmetov tudi v v izbirna predmeta Umetniški seminar 1 in Umetniški seminar 2 ter vsebinsko z njima povezan izbirni predmet Individualno umetniško-raziskovalno delo, skupina strokovnjakov predlaga bolj smiselno in natančnejšo razdelavo pristojnosti posameznih izvajalcev glede na posamezne študijske enote (število kontaktnih ur), iz katerih bo razvidna njihova dejanska pristojnost pri izvedbi študijskega programa.
- Glede na nejasnosti in domnevno kompleksnost dela študentskega referata za tako razvejan program bi kazalo razmisliti o pregledno organiziranem osrednjem vozlišču vseh administrativnih procesov, nemara posebnem »virtualnem referatu« ali podobni sodobnejši rešitvi. Taka rešitev bi lahko podpirala tudi posebni urnik, ki bi omogočal realno dostopanje do različnih lokacij oz. menjavo med njimi.

Delno izpolnjuje standarde kakovosti:

//

Ne izpolnjuje standardov kakovosti

//

Večje pomanjkljivosti oz. neskladnosti:

//

5. standard: Pogoji za študij in obvezne sestavine študijskega programa so določeni, pregledni in razumljivi. Omogočajo uveljavljanje pravic in izpolnjevanje obveznosti vseh deležnikov v študijskem procesu.

a) pogoji za vpis v študijski program in napredovanje študentov:

Pogoji za vpis so ustrezni; za napredovanje iz 1. v 2. letnik doktorskega študija so potrebne opravljene vse študijske obveznosti v obsegu 50 ECTS, od tega oba obvezna metodološka predmeta in izbirni predmet Umetniški seminar 1. Študenti do začetka poletnega semestra v 2. letniku študija oddajo vlogo za odobritev dispozicije doktorskega dela; v 3. letnik se lahko vpišejo študenti, ki so opravili vse študijske obveznosti 1. in 2. letnika v obsegu 115 ECTS ter na senatu članice pridobili pozitivno oceno komisije za spremljanje doktorskega študenta o ustreznosti dispozicije doktorskega dela. Vsota ECTS navedenih učnih enot po izračunu znaša 110 ECTS, kar zahteva popravek v vlogi, ki je potrjen v Odgovoru. V zadnji, 4. letnik se lahko vpišejo študenti, ki so opravili vse študijske obveznosti iz 1., 2. in 3. letnika ter imajo na senatu UL potrjeno dispozicijo doktorske disertacije. 4. letnik je namenjen umetniško-raziskovalnemu delu, izvedbi umetniških del/projektov ter izdelavi in zagovoru doktorskega dela.

Ker gre za interdisciplinaren študijski program, na katerem bodo študentje predmete obiskovali na različnih fakultetah, iz vloge ni jasno razvidno, na kateri fakulteti in kako se bodo študentje lahko vključevali na področjih participacije v **študentskem svetu, različnih fakultetnih komisijah in senatih fakultet**. Poleg tega je prav tako pomembno, da je pri vpisu jasno razvidno, na kateri članici

izvajalki programa bodo imeli na voljo vse **informacije v zvezi s študijem** (urniki, referat, obštudijske dejavnosti, itd.). V Odgovoru je prijavitelj pojasnil da bodo študenti vključeni tudi v Programski svet, ki je koordinacijsko telo članic izvajalk, vendar nikjer ne pojasni, na kakšen način bodo ti predstavniki v Programski svet imenovani. Prav tako ni natančno pojasnjeno, v kateri študentski svet izmed članic se bodo lahko študenti vključili. Jasno je, da doktorski program ne bo imel svojega študentskega sveta, zato je ključno, da se navedeno jasno definira pred samo akreditacijo programa.

b) merila za priznavanje znanja in spretnosti, pridobljenih pred vpisom v študijski program:

Kandidatom za vpis v interdisciplinarni doktorski študijski program Umetnost, kjer so kot **pogoj** navedena dodatna znanja in spretnosti, se priznajo znanja, usposobljenost in zmožnosti, pridobljene s predhodnim formalnim, neformalnim ali izkustvenim učenjem. Pri tem ni navedeno maksimalno število ECTS, niti predmeti, pri katerih se takšno priznavanje lahko izvede.

V Predstavitvenem zborniku je **presoja umetniške nadarjenosti** le v primeru omejitve vpisa (Merila za izbiro ob omejitvi vpisa, str. 8, spodaj), kar je po mnenju skupine strokovnjakov nekompatibilno z visokimi zahtevami glede znanja in kompetenc s področja umetnosti pri predmetih v prvem letniku.

c) načini ocenjevanja:

So pojasnjeni in urejeni krovno: v skladu s Statutom Univerze v Ljubljani se uspeh na izpitu ocenjuje z ocenami od 5 do 10, pri čemer za pozitivno oceno šteje ocena od 6 do 10. Študijske obveznosti se lahko ocenjujejo tudi z ocenami: opravil z odliko, opravil ali ni opravil. Umetniško delo in znanje študentov se preverja in ocenjuje po posameznih predmetih in drugih učnih enotah, kot to predvideva posamezen učni načrt.

Pri nekaterih predmetih (npr. Uprizoritvene in avdiovizualne umetnosti) je navedeno, da se bo znanje ocenjevalo s seminarsko nalogo/esejem/člankom, pri čemer se ta del oceni z "je opravil" ali z "ni opravil". Takšen **način ocenjevanja** je za tretjo stopnjo študija nezadosten – predvsem pa ni jasno opredeljeno, kateri od naštetih načinov bo uporabljen. Skupina je mnenja, da ne zadošča zgolj seminarska naloga ali esej, v katerem bi študent reflektiral določen umetniški proces. Temu bi morali dodati vsaj še ustni ali pisni izpit o poznavanju teorije in metodologije, vključenih v umetniški proces.

č) pogoji za dokončanje študija:

So urejeni in skladni z zakonskimi okvirju: študent mora za dokončanje študija in pridobitev umetniškega naslova doktor/doktorica umetnosti uspešno opraviti vse s programom določene študijske obveznosti in uspešno javno zagovarjati doktorsko delo, v skupnem obsegu 240 ECTS. Obveznost doktoranda je najmanj ena javna predstavitev rezultatov umetniško-raziskovalnega dela, ki jo posamezne umetniške discipline priznavajo kot ustrezno. Doktorand mora najkasneje ob oddaji doktorskega dela v oceno predložiti dokazila o prvem avtorstvu umetniškega dela in o njegovi javni predstavitvi.

- d) pogoji za dokončanje posameznih delov programa, če jih ta vsebuje:**
(Točka d ne velja za študijske programe tretje stopnje.)

//

- e) strokovni oziroma znanstveni naslov:**

Pridobitev umetniškega naslova doktor/doktorica umetnosti je glede na trenutno stanje zakonodaje urejena ustrezno.

Vloga predvideva, da kandidat v skladu z ZSZUN pridobi umetniški naslov doktor umetnosti/doktorica umetnosti. Naslov se zapiše okrajšano in pred imenom: "dr." Umetniški naslov po doktorskih študijskih programih se v skladu z ZSZUN v angleškem jeziku poimenuje Doctor of Arts, okrajšava D.A.

- f) pogoji za prehode med študijskimi programi:**

Vloga sicer ne navaja enakovrednega priznavanja prehodov z drugih študijskih programov, četudi je na to mogoče sklepati glede na zapis v vlogi (str. 35), ki sicer pogoje opredeli enoznačno – ne zapiše pa meril zanje. V vlogi je zapisano, da bo "prošnje kandidatov za vpis v višji letnik po merilih za prehode bo individualno obravnaval ustrezen organ članice", za posamezne članice pa ni opredeljeno, kateri organ je to, domnevno študijske komisije oziroma v posebnih primerih tudi senati. Med pogoji za prehode v sami vlogi ni naveden pogoj presoje umetniške nadarjenosti, kar postavlja kandidate, ki se vpisujejo v prvi letnik študijskega programa Umetnost na UL v neenakopraven položaj. Skupina strokovnjakov je mnenja, da se naj pri pogojih za prehode vključi zahtevan pogoj presoje umetniške nadarjenosti, ki se prizna v primeru, da je bil le-ta po primerljivih merilih opravljen v okviru vpisa na predhodnem študijskem programu.

Izpolnjuje standarde kakovosti

Prednosti:

//

Priložnosti za izboljšanje:

- Priloga Predstavitveni zbornik, kjer nastopa delitev po semestrih in predloženi štirje procesogrami (postopek vpisa, prijava in potrditev dispozicije, predstavitev rezultatov, javni zagovor) bi ob ustrezni integraciji v eno samo publikacijo ali nemara še bolje (ustrezno posodobljeno) spletišče lahko pomembno pripomogli k preglednosti strukture in izvajanja programa. Obenem bi bilo mogoče vključiti v pregledni obliki nabor izbirnih predmetov in mentorjev, kakor tudi usklajevati ter promovirati tovrsten, sicer zlahka avtarkičen program.
- Pravilna vsota ECTS učnih enot, zahtevanih za prehod iz 2. v 3. letnik, znaša skupaj 110 ECTS, kar je potrjeno tudi v Odgovoru predlagatelja. Med pogoje za prehode skupina strokovnjakov predlaga dodati pogoj predhodne presoje umetniške nadarjenosti, če je opravljena ob vpisu v predhodni študijski program in je le-ta

primerljiv s presojo umetniške nadarjenosti ob vpisu v interdisciplinarni študijski program Umetnost.

- Uskladiti navedbo v procesogramu Postopek vpisa, "idejna zasnova umetniško-raziskovalnega dela", kar po zahtevnosti presega zahtevan "osnutek načrta doktorskega študija", naveden v vlogi.
- Pri predmetih, kjer je navedeno več možnosti ocenjevanja (seminarska naloga/esej/članek se oceni z "je opravil" ali z "ni opravil"), bi bilo treba jasneje določiti, kako bo pridobljeno znanje ocenjeno.
- Predstavitveni zbornik v Pravilih o organizaciji interdisciplinarnega študija Umetnost (str. 27) navaja med organi odločanja tudi Programski svet, ki ga sicer v vlogi ne zasledimo v ustrezni pomembnosti (bežno je omenjen enkrat) in ki bi naj na splošno spremljal kakovost študijskega programa, "...pripravljaj morebitne prijave na razpise", itd. Njegova sestava je opredeljena s 6 člani - predstavniki vključenih članic izvajalk tega skupnega programa (pri čemer pa program deluje na 10 področjih). Priporočljivo bi bilo tudi določiti (princip določanja) skrbnika programa, kot ga opredeljuje pravilnik UL. Vloga je nedosledna tudi glede formalnega statusa Programskega sveta. V Odgovoru je vlagatelj sicer temeljiteje pojasnil njegovo vlogo in pristojnosti ter poudaril, da bodo le-te opredeljene v okviru dogovora o organizaciji in izvajanju programa med članicami v skladu s Statutom UL, ki torej na točki obravnavanja pričujoče vloge še ni sklenjen.

Delno izpolnjuje standarde kakovosti:

- Vloga predvidi, da kandidat v skladu z ZSZUN pridobi **umetniški naslov**, ki je po zapisu enak znanstvenem naslovu ("dr." pred imenom); za znanstveni doktorat je v ZViS (33. člen) predvideno, kaj mora tak program izpolnjevati oziroma omogočati glede znanstveno-raziskovalnega dela, medtem ko tovrstne opredelitve za umetniški naziv (oziroma umetniški doktorat) v ZViS ni mogoče najti.

Ne izpolnjuje standardov kakovosti

//

Večje pomanjkljivosti oz. neskladnosti:

//

POVZETEK

Predlagan študijski program tretje stopnje Umetnost je kot celota zastavljen izjemno velikopotezno in pokriva več raznolikih umetniških področij, zato ga je dokaj težko presoditi kot takega – četudi je razvidno, da vlagatelj takšno raznolikost strne v en program tudi zaradi zmanjšanja števila doktorskih programov na celotni univerzi.

Študijski program pozitivno izkazuje pedagoški potencial akcijskega raziskovanja in področno specifičnih metod raziskovalnega dela, kar daje možnost širokega zajema umetniških in metodoloških rešitev znotraj umetniškega diskurza in tudi prakse, predvsem preko predvidenih raziskovalnih projektov. Predvideva tudi preverjanje vzpostavljenega kritičnega diskurza in strokovne refleksije lastne umetniške produkcije.

Razmerje med cilji, izidi in kompetencami ter vsebinska zasnova v učnih načrtih nekaterih predmetov niso ustrezno urejena. Izbirnost v programu ni jasno razvidna ter ni zares omogočena v zadostnem obsegu za posamezna umetniška področja, ki bi jih naj program pokrival. Predlagani program je z vidika obravnave in vključevanja (kritične refleksije) tehnologij le v omejeni meri odziven na aktualno stanje in razvojne težnje umetnosti, ki so danes v smislu umetniškega raziskovanja in prakse na vsakem od področij močno izražene.

Pomembna točka, v kateri je skupina strokovnjakov prepoznala neskladnost z veljavnimi merili, je interdisciplinarnost, in sicer kot osnovni koncept zasnove programa, vendar le-ta ni izpeljan ali utemeljen v celoviti zasnovi, kakor tudi ne v strukturi in predvidenem poteku predloženega programa. K tej neskladnosti doprinaša tudi pomembna priložnost za izboljšanje, ki jo je skupina strokovnjakov sklenila zabeležiti v poročilu, in sicer v izbirsti študijskega programa, ki je tudi po Odgovoru prijavitelja na preliminarno poročilo ostala nedodelana in preveč formalistična, da bi lahko odprla ali podprla možnosti dejanske interdisciplinarnosti tega programa. Tako tudi po vnovičnih preudarkih skupina strokovnjakov še vedno meni, da je interdisciplinarnost (vključno z izbirstjo) v predloženem programu le tehnične narave, saj je že determinirana in tako zožena skozi študentovo izbiro področja umetniškega polja študija. Ne gre torej za interdisciplinarnost kot celovit in poglobljen pristop k študiju umetnosti ali kot preplet specialističnih znanj in spoznanj iz vseh oziroma ali večih zastopanih umetniških ter znanstvenih disciplin, usmerjenih v skupen umetniško-raziskovalni fokus.

Tako obsežen in razvejan program bo v praksi – brez odločnih in obsežnih prilagoditev še pred oziroma takoj po začetku izvajanja – zelo zahtevno upravljati na pregleden in korekten način, ki bi vsem umetniškim področjem zagotavljal ustrezno vidnost ter obenem vsem udeleženiim nudil zares kakovostno študijsko oz. pedagoško izkušnjo, z vidika vključenih učnih organizacijskih enot vlagatelja pa tudi izpolnjeval svojo vlogo v strategiji razvoja institucije.

SUMMARY

As a whole, the proposed third-level study program is extremely ambitious by covering a wide variety of artistic areas, so it was quite difficult to quality assess it as such, a priori - even if it is clear that the applicant is condensing such a diversity into one program also due to the reduction of the number of doctoral programs at the university.

The study program positively demonstrates the pedagogical potential of action research and field-specific methods of research work, which gives the possibility of broadly covering artistic and methodological solutions within the artistic discourse, as well as in practice, especially by planned research projects. It also involves the checking of the established critical discourse and professional reflection of student's own artistic production.

The relations between objectives, outcomes and competences, and the curricula content of some of the courses are not properly regulated. The optionality (elective courses system) of the study program is not clearly evident, and it is not sufficiently enabled within individual artistic areas the program is supposed to cover. In view of the integration as well as the critical reflection of technologies, the proposed study program remains only to a limited extent responsive to the current state of the art and the development trends, which are today strongly relevant in terms of artistic research and practice in each of the artistic areas.

An important point in which the group of experts recognized inconsistency with the Criteria is interdisciplinarity, namely as a basic concept, which is not consistently derived or justified neither in the overall design nor in the structure and implementation planned in the submitted study program. Contributing to this inconsistency is also an important opportunity for improvement, which the group of experts decided to note in the report, namely in the optionality (electivity) of the study program, which, even after the Applicant's Response to the Preliminary Report, remained uncompleted and too formalistic to open up or support possibilities of real and actual interdisciplinarity of this program. Even after the reconsiderations, upon the Applicant's Response, the group of experts still estimates that the interdisciplinarity (incl. optionality) of the submitted program is merely of a technical nature, as it is already determined and thus narrowed through the student's choice of the track (main course) in the artistic field of the study program. Therefore the program is not about interdisciplinarity as a comprehensive and in-depth approach to the study of art or an interweaving of specialist knowledge and insights from all or several represented artistic and scientific disciplines, which would be directed towards a common artistic research focus.

In practice, such an extensive and diversified program - without decisive and huge adjustments even before or immediately after its implementation start - will be very challenging to manage in a transparent and correct manner, such that would not only ensure adequate visibility of all artistic areas and offer all participants a truly high-quality academic experience, but would also from the point of view of the involved organizational units of the applicant fulfill its role in the institution's development strategy.

Izpolnjevanje standardov kakovosti

Izpolnjuje standarde kakovosti

- Pedagoški potencial akcijskega raziskovanja in področno specifičnih metod raziskovalnega dela daje možnost širokega zajema umetniških in metodoloških rešitev znotraj umetniškega diskurza in tudi prakse, predvsem preko predvidenih raziskovalnih projektov, ki se naj čim bolj neposredno naslanjajo na posamezna umetniška področja.
- Vlagatelj načeloma zagotavlja številne prostorske možnosti in opremo za izvajanje dejavnosti študijskega programa.
- Pogoji za vpis v študijski program in napredovanje študentov so ustrezni.
- Program predvideva preverjanje vzpostavljenega kritičnega diskurza in strokovne refleksije lastne projektne produkcije.
- Program vključuje številne možne mentorje z visokimi umetniškimi referencami.

Delno izpolnjuje standarde kakovosti

- Izbirnost v programu ni jasno razvidna in bo v praksi težka omogočena v obsegu min. 10 % za posamezna umetniška področja, ki bi jih naj program pokrival; sploh pa v takšni obliki ne bo mogla podpirati vprašljive interdisciplinarnosti programa.
- Program je na področju obravnave in vključevanja (kritične refleksije) tehnologij le delno odziven na aktualno stanje in razvojne težnje v umetnosti, ki so danes v smislu umetniškega raziskovanja in prakse na vsakem od področij močno izraženi.
- Razmerje med cilji, izidi in kompetencami ter vsebinska zasnova v učnih načrtih naslednjih izbirnih predmetov niso ustrezno urejeni: Individualno umetniško raziskovalno delo, Umetniški seminar 1, Umetniški seminar 2. Podobne težave izkazujejo tudi nekateri obvezni temeljni vsebinski predmeti. Mnogi predmeti deloma izkazujejo prenizke izhodne kompetence glede na standarde EQF.
- Načini ocenjevanja so v učnih načrtih nekaterih predmetov navedeni izrazito ohlapno, brez opredelitve kriterijev za različne možnosti in oblike ocenjevanja, kar je tvegano predvsem glede na aplikativno, praktično zasnovo programa.
- Vloga predvidi, da kandidat v skladu z ZSZUN pridobi umetniški naslov, ki je po zapisu enak znanstvenemu naslovu; za znanstveni doktorat je v ZViS predvideno, kaj mora tak program izpolnjevati oziroma omogočati glede znanstveno-raziskovalnega dela, medtem ko tovrstne opredelitve za umetniški naziv (oziroma umetniški doktorat) tam ni mogoče najti.

Ne izpolnjuje standardov kakovosti

- Interdisciplinarnost je koncept, na katerem temelji celotna zasnova programa, vendar ta koncept ni utemeljen ter ustrezno pokrit v celoviti kurikularni zasnovi, pa tudi ne v strukturi in predvidenem poteku izvajanja predlaganega študijskega programa, kar še posebej velja z vidika njegove deloma pomanjkljive izbirnosti.

Odličnost

//

Priloge:

- soglasje članov skupine strokovnjakov k poročilu.